

પત્રકારત્વ અને સમૂહ પ્રત્યાયન વિભાગ, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, આશ્રમ માર્ગ, અમદાવાદ
વ્યવસાયી અભ્યાસક્રમ વિદ્યાશાખા, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
એમ. ફિલ, પી.એચ.ડી પ્રવેશ પરીક્ષા અભ્યાસક્રમ ૨૦૨૦

એકમ: ૧ સમૂહ પ્રત્યાયનના સિદ્ધાંતો

1. પ્રત્યાયનના વાહન તરીકે ભાષાનો ઉદભવ અને વિકાસ
2. હેરોલ્ડ લાસસવેલનું અને ન્યૂકોમ્બનું પ્રત્યાયન મોડેલ
3. મુદ્રણ અને પ્રકાશનનો ઉદભવ અને વિકાસ
4. સમાચાર સંસ્થાઓનો ઉદભવ અને વિકાસ

એકમ: ૨ સમૂહ માધ્યમો માટે લેખન

1. વિશિષ્ટ સમાચાર લેખન, અપરાધ અને અકસ્માત સમાચાર લેખન
2. રાજકારણ સમાચાર લેખન, સંસદ અને વિધાનસભાની કામગીરીનું રીપોર્ટીંગ
3. વિજ્ઞાન રીપોર્ટીંગ, રમતગમત રીપોર્ટીંગ
4. આર્થિક રીપોર્ટીંગ અને સાંસ્કૃતિક રીપોર્ટીંગ

એકમ: ૩ વિજાણું માધ્યમો

1. વિજાણું માધ્યમનો ઉદભવ અને વિકાસ
2. રેડિયો અને ટેલીવિઝન
3. પ્રત્યાયનના માધ્યમ તરીકે રેડિયો અને ટેલીવિઝનની લાક્ષણિકતાઓ, ટેલિવિઝનના દૃશ્યોનો પ્રભાવ,
4. રેડિયો કાર્યક્રમ નિર્માણ, સમાચાર નિર્માણ, રેડિયો, ડોક્યુમેન્ટરી, ફોન ઇન પ્રોગ્રામ, રેડિયો ઇન્ટરવ્યુ

એકમ: ૪ વૈશ્વિક સાંપ્રત પ્રવાહો

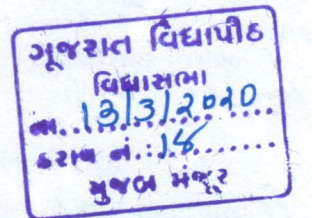
1. વૈશ્વિક પ્રશ્નોની સમજ જેમકે યુદ્ધ, શાંતિમંત્રણા, ઝ્વોબલ વોર્મિંગ, આતંકવાદ, આર્થિક સંકટ
2. પડોશી દેશો સાથેના સંબંધોની સમજ અને પારસ્પરિક સદભાવ
3. અલ્પ વિકસિત, વિકાસશીલ અને વિકસિત દેશોની સમજ
4. યુનેસ્કો, યુનિસેફ, યુનો અને ઓપેક દેશો

એકમ: ૫ પત્રકારત્વનો ઇતિહાસ

1. ભારતીય પત્રકારત્વનો ઇતિહાસ
2. ગુજરાતી પત્રકારત્વનો ઇતિહાસ
3. મોહનદાસ કરમચંદ ગાંધીનું પત્રકારત્વ
4. પ્રવર્તમાન ગુજરાતી પત્રકારત્વ

એકમ: ૬ સમાચાર-કક્ષની કાર્યપદ્ધતિ

1. સમાચાર કક્ષની સંરચના
2. તંત્રીના કાર્યો અને જવાબદારીઓ
3. સમાચાર તંત્રી, તેના કાર્યો, ઉપ સંપાદક
4. ન્યૂઝ ડેસ્ક, ન્યૂઝ ફ્લો, સંપાદન વિભાગનો અન્ય વિભાગો સાથે સુમેળ

એકમ: ૭ ગાંધીજીનું પત્રકારત્વ

1. ગાંધીજીએ વાંચેલાં પુસ્તકો
2. ગાંધીજીએ ચર્ચેલા વિષયો
3. ગાંધીજીનું પત્રલેખન
4. ગાંધીજીનાં વિચારપત્રો

એકમ: ૮ ઇન્ટરનેટ

1. ઇન્ટરનેટનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ
2. વર્લ્ડ વાઇડ વેબ
3. સોશ્યલ નેટવર્કિંગ
4. સાયબર કાયદા

એકમ: ૯ વિકાસ પ્રત્યાયન

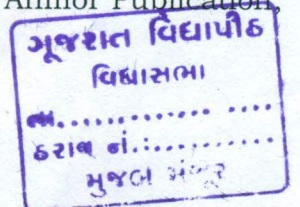
1. વિકાસ પ્રત્યાયનનો અર્થ અને અવધારણા
2. વિકાસ પ્રત્યાયનમાં વ્યૂહ રચના
3. વિકાસ પ્રત્યાયનનું વિકાસમાં યોગદાન
4. લોકશાહીનું વિકેન્દ્રીકરણ, પંચાયતી રાજ પ્રણાલિ

એકમ: ૧૦ પૂર્વ અને પશ્ચિમનાં ધર્મ અને સંસ્કૃતિ

1. વિશ્વમાં પૂર્વ અને પશ્ચિમનો ખ્યાલ
2. ભારતના વિવિધ ધર્મો (હિંદુ, ઇસ્લામ, બૌદ્ધ, જૈન, શીખ)
3. પૂર્વ અને પશ્ચિમ વચ્ચે માહિતી તુલનાનો સંબંધ
4. શાબ્દિક અને બિન શાબ્દિક સાંસ્કૃતિક ચિન્હો

સંદર્ભ સૂચિ:

1. Theories of Mass Communication, Melvin I. Defleur and Sandra Ball Rokeach, 5th edition 1989, Longman, New York
2. Mass Communication Theory: An Introduction, Denis Mcquail 3rd Printing 1983, Sage, Publication, London
3. Indian social system – Ram Ahuja, Rawat Publication, Jaipur
4. Mass Media and Contemporary social issues – Y. K. D'souza
5. Third revolution in India perspective – V. S. Gupta
6. Cyber media journalism – Jagdish Chakravarthy, Delhi,, authors press, 2003
7. Cyber space and media – Sudhish pachori, New Delhi, Pravin prakashan, 2003
8. Sahay Gopi Krishna, Cyber Media and Information Technology, Centurian Press, New Delhi, 2003
9. Media Legislation and Law – Samir Kumar, Nanda Prakashan, New Delhi
10. Singh Sanjay Kumar, Press Laws and Ethics of journalism, Anmol Publication, New Delhi

11. पाण्डेय विनोद , जनसंचार के प्रमुख सिद्धांत, पार्श्व प्रकाशन, अहमदाबाद २०१०
12. जैन रमेश, मीडिया समग्र भाग- १ नॅशनल पब्लिशिंग हाउस, जयपुर-दिल्ली
13. पचौरी सुधीश, मीडिया, वाणी प्रकाशन, दिल्ली----विष्णु पंकज, विश्व मीडिया, विशाल कौशल प्रिंटेर्स, दिल्ली, २०१५
14. सत्तू कृष्ण कुमार, नया मीडिया संचार, वाईकिंग बुक्स, जयपुर २०१२
15. प्रेस कानून और पत्रकारिता, भानावत संजीव, राजस्थान हिन्दी ग्रंथ अकादमी, जयपुर
16. दलाल यासीन, रीपोर्टींग अने रेडियो रीपोर्टींग, प्रवीण प्रकाशन राजकोट, १९८४
17. रीसर्च मेथोडोलोजी विरेन्द्र प्रकाश शर्मा, पंचशील प्रकाशन, जयपुर, 2004
18. संचार-माध्यम संशोधन (पद्धति अने समीक्षा) – चंद्रकांत महेता, ग्रंथरत्न कार्यालय, अमदावाड, 2003
19. प्रेस कानून और पत्रकारिता भानावत संजीव, राजस्थान हिन्दी ग्रंथ अकादमी, जयपुर
20. गांधीजीनुं साहित्य : रमण मोदी : प्रकाशक : शांतिलाल हरजिवन शाह 1971
21. गांधीजीनी आत्मकथा : सत्यना प्रयोगो, नवजिवन प्रकाशन
22. जिवननुं परोढ : प्रभुदास गांधी
23. ज्यां रहे त्यां महेकता रहे : नीलम परीष, नवजिवन प्रकाशन 2004
24. विरल सहवासना पत्रो : काका कालेलकर, नवजिवन मुद्रणालय
25. दक्षिण आङ्गिकाना सत्याग्रहनो इतिहास, नवजिवन प्रकाशन मंदिर, अमदावाड.

Department of Journalism and Mass Communication
M.D Samaj Seva Sankul, Gujarat Vidyapith, Ahmedabad-14

અભ્યાસક્રમ

વિદ્યાવાયસ્પતિ (પીએચ.ડી)

સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર અને આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ

- એકમ:૧ વૈજ્ઞાનિક સંશોધન, લાક્ષણિકતાઓ, વિવિધ તબક્કાઓ, મર્યાદાઓ અને ઉપયોગિતા, સામાજિક સંશોધનનું મહત્વ અને પ્રકારો
- એકમ:૨ પ્રત્યાયન સંશોધનની વિવિધ પદ્ધતિઓ, અવલોકન પદ્ધતિ, સર્વેક્ષણ પદ્ધતિ, સેન્સસ પદ્ધતિ સર્વેક્ષણ અને શોધમાં તફાવત, સિદ્ધાંત નિર્માણ, ધારણા(ઉષ્કલ્પના)ની ઉપયોગિતા, સંશોધન સંરચના અને તેની અનિવાર્યતા, સંરચનાના પ્રકારો
- એકમ:૩ માહિતી એકત્રીકરણ અને પૃથક્કરણ, પ્રશ્નાવલિ અને અનુસૂચિના પ્રકારો, ઉપયોગિતા અને તફાવત, પ્રશ્નોની વિવિધતા, રૂબરૂ મુલાકાતના પ્રકારો અને તકનીક, રૂબરૂ મુલાકાત લેનારની સજ્જતા
- એકમ:૪ સંચાર માધ્યમ સંશોધન, મૂલ્યાંકન, પ્રતિપુષ્ટિ, જનમત સર્વેક્ષણ, એક્ઝિટ સર્વેક્ષણ, ઓનલાઈન સર્વેક્ષણ
- એકમ:૫ માહિતી પૃથક્કરણની વિવિધ તકનીકો, સંકેતીકરણ, કોષ્ટક નિર્માણ, બિન આંકડાકીય પદ્ધતિઓ, આંકડાકીય પૃથક્કરણ, અહેવાલ લેખન

અભ્યાસ માટેનાં પુસ્તકો:

1. Media and Communication Research Methods, Arther Asa Berger, SAGE Publication, new Delhi, 2000
2. Anthropological Methods for Communication Research, Binod Agrawal, Concept Publishing New Delhi, 1985
3. Audience Analysis, Denis Mc Quails SAGE Publications, New Delhi, 1997
4. Mass Media Research: An Introduction, Roger D. Wimmer and Josheph R. Dominick, Wordsworth Publishing Company, California, 1991
5. Statistics and Computer in Research Methodology, Dr. Gopallal Jain, Shinivas Publication, Jaipur, 2010